

*I mötet med dig ser jag
mig själv*

Kollegiala observationer

Cecilia Bergentz

*I mötet med dig ser jag
mig själv*

~~*I mötet med mig bedömer
du mig*~~

Kollegiala observationer är en form av Kollegialt lärande

**Genom strukturerat arbete tillägna sig
kunskaper i den dagliga praktiken
tillsammans med kollegor.**

Vi lär i samspel med andra!

”Ett kritiskt förhållningssätt och att utmana sig själv och andra måste vara ett grundläggande element i reflektionsprocessen. Detta förutsätter att lärarkollegiet öppnar sin verksamhet för utomstående insyn och granskning ...”

(Skolverket, Vanja Lozic, 2014)

Kritiskt förhållningssätt - du måste vara förberedd på att ifrågasätta självklara inarbetade arbetssätt och rutiner samt din tro på vad som är rätt, fel, bra eller dåligt.

Kritisk händelse - vi skapar en *kritisk händelse* genom att analysera. Det betyder att en händelse, blir en *kritisk händelse* när vi kritiskt granskar själva händelsen.

(Tripp, D. 2012)

- Underlag för bedömning av kvalitet i undervisningen
- Underlag för utveckling av undervisning och lärande
- Leda till att ändra vanor
- Få syn på vad som faktiskt sker i klassrummet
- Samla ”critical incidents” – ”kritiska händelser”
- Driva den pedagogiska utvecklingen vidare
- Synliggöra något specifikt i undervisningen
- Få syn på vad som främjar elevernas lärande

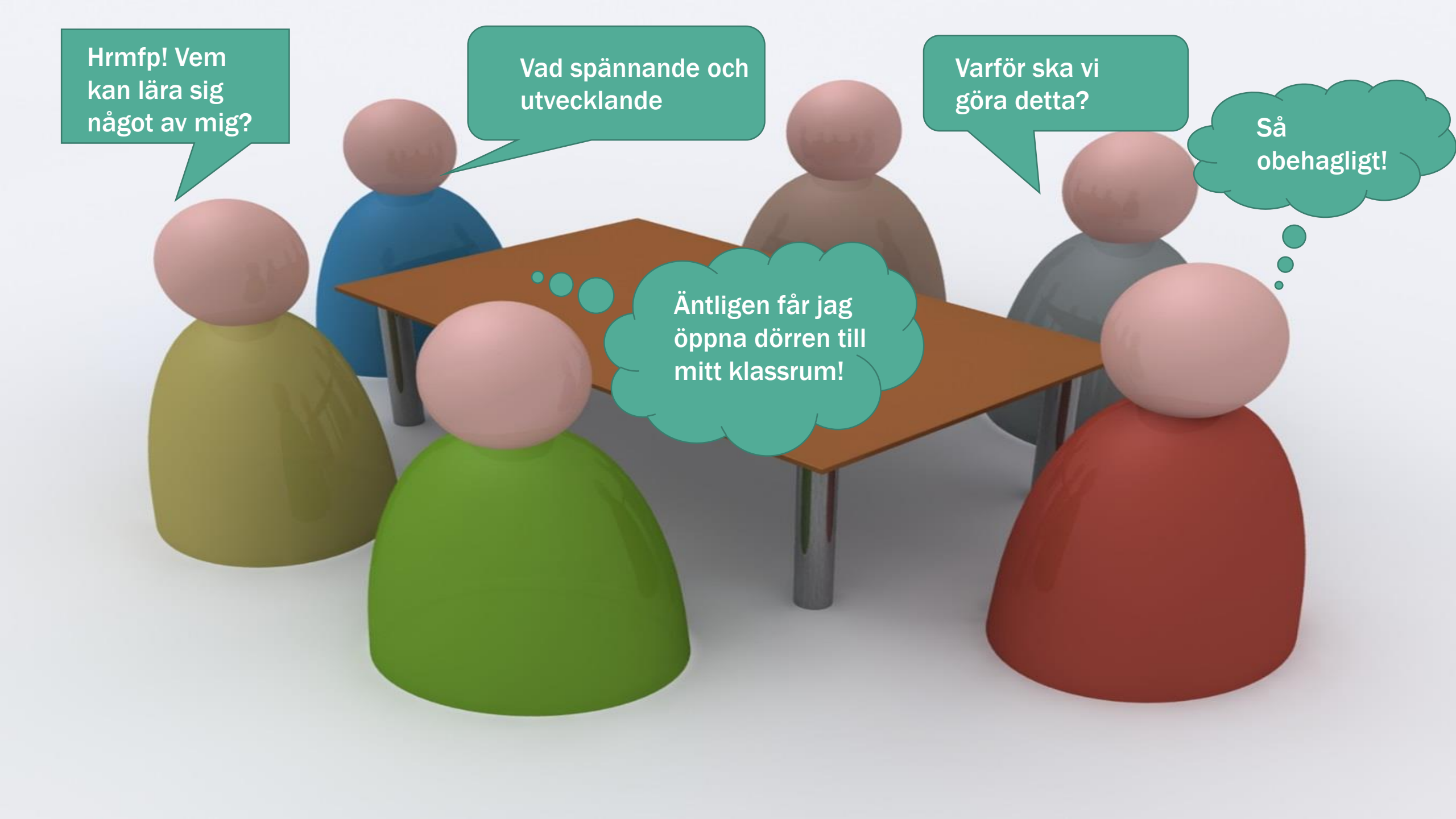
(Skolinspektionen, Skolverket)

Det är när lärare ...

- lär i samspel med varandra
- inspireras och kritiskt granskas av kollegor
- analyserar och utvärderar sin undervisning
- håller samtal med fokus på utveckling

... som teoretiska kunskaper och färdigheter fördjupas och vi får förbättrade Skolresultat.

(Skolverket 2014, Helen Timperley)

Hrmfp! Vem
kan lära sig
något av mig?

Vad spännande och
utvecklande

Varför ska vi
göra detta?

Så
obehagligt!

Äntligen får jag
öppna dörren till
mitt klassrum!

Få med alla på tåget

- Ägna tid åt ramarna, förutsättningarna för arbetet
- Var tydlig med syfte och mål
- Var tydlig med hur
- Tydlighet skapar trygghet

Användningsområden

- Kollega observerar kollega, den observerade i fokus och vill t.ex. utveckla sin undervisning eller sitt förhållningssätt.
- Kollega observerar kollega men det är **observatören som är i fokus för utveckling.** Observationen fungerar som en inspiration eller kunskapskälla.

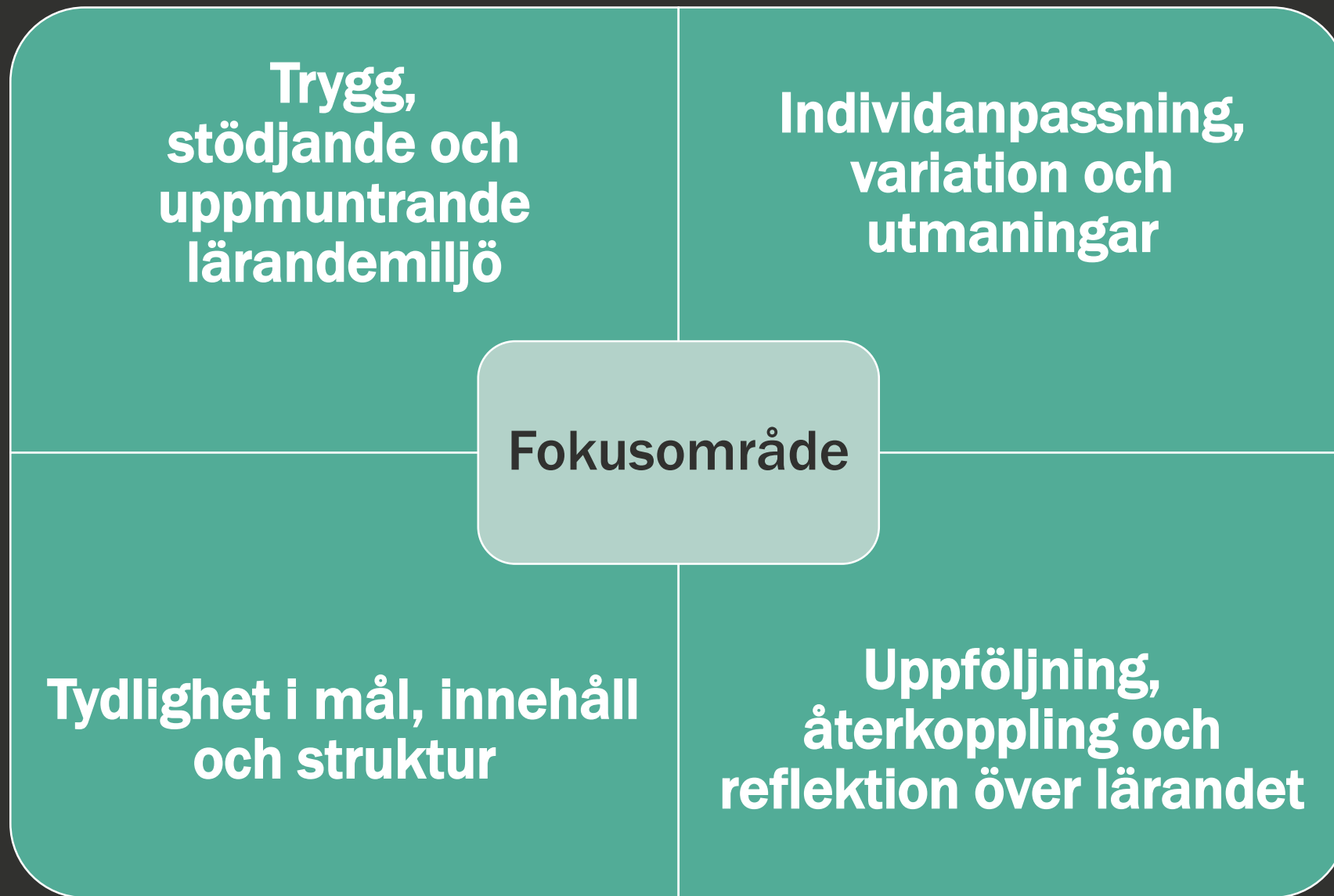
Observationens olika delar

Ramarna sätts och målet diskuteras fram

- När?
- Hur - kontrakt
- Vad - ämne/fokusområde
- Mål
- Dagsläge
- Boka in tid för återkoppling

Förberedande samtal

Ur: Skolinspektionens underlag för granskning

Tydlighet i mål, innehåll och struktur

Läraren genomför en genomtänkt lektionsstart

- ... välkomnar eleverna och gör en tydlig och intresseväckande lektionsstart
- ... anger målen för lektionen
- ... presenterar aktiviteterna som ska ske under lektionen och syftet med dessa

Läraren genomför en välstrukturerad lektion

- ... ger lektionen ett logiskt flöde där uppgifter tydligt hör ihop med inledande genomgångar och kunskapsmål
- ... skapar överblick och sammanhang
- ... skapar balans mellan lärarledda genomgångar och elevaktivitet

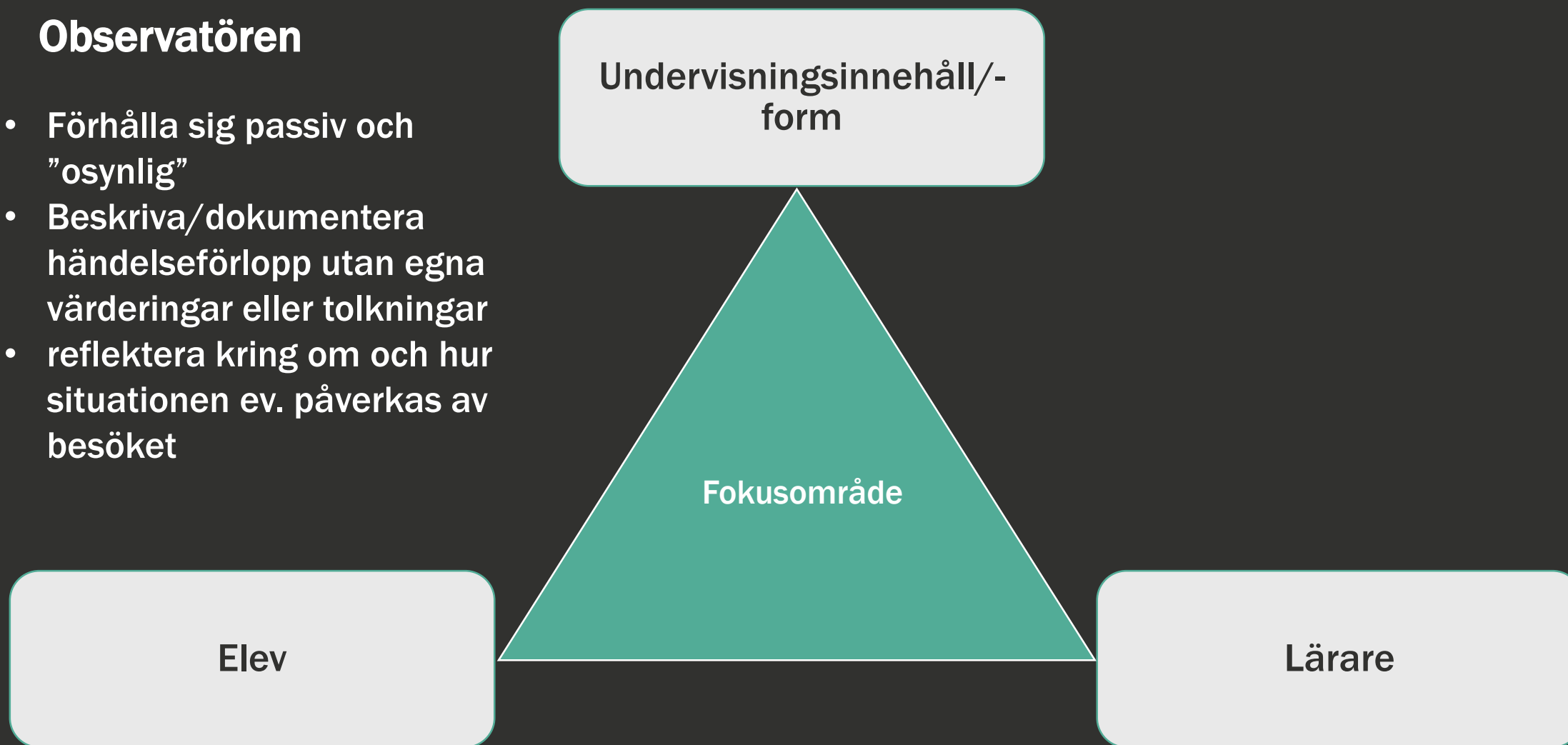

Observation

- Själva genomförandet
- Ramarna har satts i förväg

Observatören

- Förhålla sig passiv och "osynlig"
- Beskriva/dokumentera händelseförlopp utan egna värderingar eller tolkningar
- reflektera kring om och hur situationen ev. påverkas av besöket

Återkoppling

- Den observerade är i fokus!
- Reflektion, utmaning och sammanfattning
- Coachande frågor

Reflektion (den observerades)

- Hur påverkade undervisningen eleverna
- Vad fungerade
- Vad fungerade inte
- Vad behöver göras annorlunda,
- Vilka färdigheter och kunskaper behöver jag utveckla?

Observatörens coachande förhållningssätt

- Hur upplevde du det här?
- Vad vill du prata om i relation till målet?
- Vad vill du utforska?

- Utmaning – Hur vill du gå vidare? När ska du börja?

- Sammanfattning – Vad har du lärt dig av det här?

Centrala frågor för allt lärande

- Var är jag?
- Vart är jag på väg?
- Hur går jag vidare?
- Vad bör jag förändra?
- Vad kan jag påverka?

Förberedande
samtalet

Återkoppling –
(efterföljande
samtal)

Bli experter på att se samband mellan undervisningsmetoder och elevresultat

(Helen Timperley)

Uppföljning

Valbart moment

- Vad har hänt sedan sist?
- Ev. boka in en ny observation

Uppföljning

- Vad har hänt sedan sist?
- Har eleverna fått nya möjligheter?
- Hur ser eleverna på förändringarna?
- Vilka effekter har förändringarna gett?
- Elevernas reaktioner på det nya
- Elevernas engagemang
- Vad ska jag fortsätta med/sluta med?
- Vad behöver jag lära mig om?

Utmaningar

- Tiden
- Att få in observationer som en naturlig form av kollegialt lärande
- Observatörens roll
- Förberedande och efterföljande samtal
- Ny personal
- ”Kollegagrej”

Gemensamt ansvar, ett exempel

Vi har kommit överens om följande punkter för att upprätthålla arbetet med kollegiala observationer i kollegiet:

- Vi skall göra minst två kollegiala observationer var per termin inklusive uppföljning
- Våra fokusområden skall alltid kopplas till ett av skolinspektionens fyra bedömningsområden (Skolinspektionen, 2015)
- Arbetslagen skall ha en stående punkt på dagordningen som tar upp arbetet med kollegiala observationer.
- Observationerna skall dokumenteras som en aktivitet i teamkontrakten där skall även en utvärdering skall göras.
- Särskilda observationsveckor skall läggas in i kalendarier.
- Arbetet med kollegiala observationer är allas angelägenhet

(ur: Hummelstaskolan, kollegiala observationer – bakgrund, syfte, mål och arbetsgång)

Referenser och om du vill läsa mer:

- Arenius, Anna-Karin (2011), *Coachning – ett verktyg för skolan*. EO Grafiska AB
- Collegial feedback on teaching: - A guide to peer review (Kelly Farrel, 2011)
- Det professionella lärandets inneboende kraft (Helen Timperley, 2013)
- Förflyttande samtal (Mats Bergling, 2016)
- *Observationer i granskning av undervisning* (Skolinspektionen)
- *Reflektion i ensamhet inte effektivt för skolutveckling* (Skolverket 2014)
- *Samtalskonst i praktiken* (Läraryrket, Lärarnas riksförbund 2006)
- Teachtalk.se (Tidigare kvartssamtal.se)
- Tripp, D. (2012) *Critical Incidents in Teaching: Developing Professional Judgement*. London; New York: Routledge Falmer

Tack för att du lyssnade!

cecilia.bergentz@gmail.com